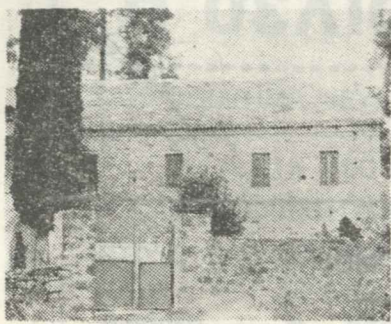

Στην ξενιτειά που βρέθηνες, όσο γυλά υι' αν φθάσεις τον τόπο που γεννήθηκες ποτέ μην τον ξεχάσεις

ΕΚΚΛΗΣΟΧΩΡΙΤΙΚΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ

ΝΕΑ

1983

ΤΑΧ. ΤΕΛΟΣ
ΠΛΗΡΩΘΗΚΕ
ΕΤΟΣ Δ'
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α'
Αριθ. φύλλου 16
ΓΡΑΦΕΙΑ
Βύρωνα 107
Περιστέρι - Αθήνα
Τηλ.: 5741318

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ, ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ, ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΕΚΚΛΗΣΟΧΩΡΙΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΕΚΚΛΗΣΟΧΩΡΙΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΔΡΑ ΑΘΗΝΑ

ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ 1983

Η Αδελφότητα Εκκλησχωριτών Ιωαννίνων καλεί τους χωριανούς και φίλους της στον ετήσιο χορό της που θα γίνει την 27 Μαρτίου 1983, ημέρα Κυριακή, στο κοσμικό Κέντρο «Η ΚΑΛΥΒΑ», οδός Καραντζόγλου και Δ. Ράλλη 25 - Κάτω Πατήσια - Αθήνα.

Προσκλησεις δίνονται από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Πληροφορίες στα τηλέφωνα:

Ζήσης Φετάνης: 57.41.318 — 21.98.251
Αριστέα Βέλλιου: 86.54.535 — 86.13.526
Μαρία Βαλαβάνη: 36.02.501
Σπύρο Μανδίκη: 49.24.582
Βασίλειο Δαβαλά: 41.24.281
Δημήτριο Παπανδρέου: 50.15.393
Ευάγγελος Ζήσης: 49.12.648

• ΤΙΜΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ ΔΡΧ. 700
ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΟΥ

- ♦ Ώρα έναρξης προγράμματος 7 μ.μ.
- 1) Πρόγραμμα κέντρου από 7.45 - 9.45.
- ♦ Συμμετέχουν:
- Γιάννης Πετρόπουλος - Μίμης Ράπτης - Ελένη Μεταξά - Βήβια Σαμαρτζή - Παντ. Παπανδρέου - Έφη Οικονόμου - Μπ. Παπαδόπουλος και Στέλλα Βλάχου.
- ♦ Μπαλέτο: Αδελφές Θεοχαρί
- ♦ Παρουσιαστής: Πέτ. Βούλγαρης
- 2) Ηπειρωτικό Πρόγραμμα:
Δημοτικό συγκρότημα: Κλαρίνο Κώστας Μάντζος (Σλούτσας). Τραγουδι: Γιάννης Κοττάς.
- 3) Εμφάνιση Χορευτικού Ομίλου Αδελφότητας Εκκλησχωριτών.
- 4) Προσφωνήσεις υπό Προέδρου Αδελφότητας

ΑΕΙΜΝΗΣΤΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

4. Ίερας Άλεξανδρος Σούλας 1884-1959 (Ο Παπ' Άλέξης)

♦ Ένα ξεχωριστό τέκνο του Εκκλησχωριού, μία ανεπανάληπτη πνευματική φυσιογνωμία, που η παρουσία της και μετά θάνατο θα παραδειγματίζει ηλικιωμένους και νέους για πολύ καιρό στο μέλλον, ήταν ο επί τριανταπέντε και πλέον χρόνια εφημέριος Άλεξανδρος Άν. Σούλας (Παπ' Άλέξης).

Γεννήθηκε στ' χωριό μας τό έτος 1884. Τά παιδικά του χρόνια τ'ά περάσε στο χωριό, όπου πήρε καί τή βασική του Εκπαίδευση στο 4ετές δημοτικό καί στη συνέχεια στο Σχολαρχείο. Μετά τήν αποφοίτησή του ταξίδεψε στη Μικρά Ασία, στα Σώκια, κοντά στον πατέρα του καί τόν Παπού του, που ήταν εκεί ταξιδεμένοι από πολλά χρόνια όπως καί άλλοι τσερκοβί-στηνοί.

Του ταχικού
συνεργάτη των Ε.Ν.
Χρ. Ι. Μάντζιου

Σάν χαρακτήρας διακρίνονταν γιά τήν ισχυρή βούλησή του, τήν επιμονή τους στις αντίθετες συνθήκες τής ζωής, καί είχε ήθος καί κοινωνική συμπεριφορά εξαιρετική. Ή έφεση του γιά μάθηση ήταν μέγιστη. Στην ξενιτειά, παράλληλα μέ τή βιοπάλη, συνέχισε τήν επιμόρφωσή του, είχε δε μία ιδιαίτερη τάση νά μελετά συγγράμματα μέ περιεχόμενο κοινωνιολογικό, ιστορικό, φιλοσοφικό καί επιστημονικό.

Όταν πλέον έχει φτάσει σέ ώριμη ηλικία, ήταν καλλιεργημένος ψυχοπνευματικά, καταρτισμένος εγκυκλοπαιδικά, άσφογος γιά νά μήν πούμε τέλειος στόν προφορικό καί γραπτό λόγο.

Έξυπνος καί διορατικός όπως ήταν διέβλεπε πράγματα καί γεγονότα τού παρόντος καί τού μέλλοντος. Ο Παπ' Άλέξης προπορεύονταν τής εποχής του καί ήταν προοδευτικός στίς ιδέες του καί άκλιντος στίς πεποιθήσεις του. Φίλοι του πνευματικοί άνθρωποι, επιστήμονες, δημοσιογράφοι θαύμαζαν τό γλαφυρό συνομιλητή τους μέ τήν πληρότητα τών γνώσεων, τήν καθαρότητα τών σκέψεων καί άπόψεις του καί τ'ά μάχητα επιχειρήματά του.

♦ Από τήν Μ. Ασία γύρισε είκοσαετής γιά νά μείνει οριστικά στόν τόπο που μέχρι τού θανάτου του. Τό 1905 νυμφεύεται τήν Άγγελική, θυγατέρα τού χωριανού δημοδιδασκάλου Δημητρίου Ζώτου, ή όποια είχε καλές οικογενειακές άρχες.

Φτωχός καί άδημιούργητος καθώς ήταν άκόμη, στράφηκε μέ ζήλο στη νερνασία σάν μαράγκος. Μάλιστα ήταν γιά τήν εποχή του ένας καλός τεχνίτης, καίτοι άυτόδιδος. Καί σήμερα σέ διάφορα σπίτια τού χωριού μας σώζονται έργα τού δεξιότεχνυ μαράγκου, που μαρτυρούν τήν εργατικότητα του καί τό μεράκι του. Παράλληλα διαθέτε καί γνώσεις τεχνικές καί έδινε λύσεις σέ σχετικά θέματα. Πρωτοστάτης στήν κατασκευή τής ξύλινης γέφυρας Καλαμά, που εξυπηρετούνταν τό χωριό μας καί τ'ά χωριά τής περιοχής μέχρι τό 1952, που τοποθετήθηκε ή σημερινή γέφυρα.

Τό 1914 διορίζεται κοινοτικός δάσκαλος στό Τσαρακλιάνι (Καλλιθέα Φιλιάτων) καί σέ λίγα χρόνια άποφασίζει νά ίερωθεί.

Τό 1919 σέ ηλικία 34 ετών χειροτονείται εφημέριος τής κοινότητας Πραντισσοπούλας, ενώ συνεχίζει νά διδάσκει στό Τσαρακλιάνι. Άσκολοι χρόνοι τότε γιά τό χωριό καί τό μικρό πάλληλο τής Επαρχίας. Έπρεπε νά δουλεύσεις πολύ καί σκληρά γιά νά επιβιώσεις σύ καί ή οικογένειά σου. Πολύ γρήγορα όμως παραιτήθηκε από δάσκαλος καί άφιερώθηκε στό λειτούργημα τού Ύψιστου. Όταν άποχώρησε ο Παπα Νικόλας Βαλαβάνης πήρε τή θέση του σάν εφημέριος τού χωριού τού μέχρι τού θανάτου του. Υπήρξε ύπόδειγμα έναρετου, εύσυνείδητου.

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 4η ΣΕΛ.

Περίοδος 1912 - 13

ΠΑΛΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ (Κοινωνικο-ιστορικά κείμενα)

Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΖΗΣΗ ΣΟΥΛΑ

Η ανθρώπινη συμπεριφορά

Ήταν ή εποχή όπου οι άνθρωποι του χωριού μιλούσαν π'ό πολύ με τα μάτια πάνω από ένα πρόσωπο, που τα έλεγε όλα από τα βήθη της καρδιάς. Καί ήταν έτσι σωστοί καί απλοί στη ζωή καί τ'ς σχέσεις τους.

Ο «πολιτισμός» δεν είχε εισχωρήσει στην κοινωνία του χωριού με τό προσωπείο του απάιστου αντίταγνισμού που διάφθειρε καί αυτά τα βασικά χαρακτηριστικά, τα ένστικτα, γνώση όλου του ζωικού

κόσμου. Καί θρονιάστηκε αυτό τό απαίσιο αντικειμενικό γνώρισμα του πολιτισμού, με τή μορφή τους «Ευγενούς ανταγωνισμού» καί που δεν έχει απόλυτα καμιά σχέση με τήν άμύλλα που είναι τό πιο ανιδιοτελέ έξ ανθρωπίνου σ'τό χείριο.

Ο στείρος εγωισμός, ο δ'ακρίσιος, καθώς καί όλη ή σκάλα τής κοινωνικής συγκρότησης, είναι τό φυσικό απο-

τέλεσμα τού ανταγωνιστικού φαινομένου. Η δάταξη αυτή, άνέτρεψε καί παραμόρφωσε τις πραγματικές κοινωνικές σχέσεις τής εποχής μας σε τέτοιο βαθμό που οι αγρότες καί οι βοσκοί, που είναι πραγματικοί ζωωδότες, να βρίσκονται καταχνησμένοι καί περιφρονημένοι απ' αυτούς που τους πληρώνει. Να τον υπηρετούν, καί ταυτόχρονα. Να στερούνται απ' όλες τις πραγματικές πνευματικές καί υλικές απολαύσεις.

Τό ίδιο καί από πολλές άποψεις χειρότερα συμβαίνει σ'

όλο εκείνο τον κόσμο των εργαζομένων που βάζουν σε λειτουργία ένα μηχανισμό που αρχίζει από τα βήθη της γης γιά ν' απλωθεί πάνω στους ουρανούς, τις θάλασσες καί τις στεριές.

— Αυτή είναι —αν τό πάρουμε γιά παράδειγμα— ή ανωρθόδοξη κοινωνική δάταξη που επιτρέπει στους προνομούχους ιδιοκτήτες καί επιχειρηματίες Γιαννιώτες νά περιφρονούν χιλιάδες κατοίκους τής Ηπειρωτικής καί νησιωτικής κοινωνίας, ρίχνοντας τους σ'οχτούς από λύματα καί ακαθαρσίες στο ποτάμι, γιά νά καταστρέψουν ανεπανόρθωτα, ένα θαύμα τής φύσης τόν Καλαμά, πηγή πλούτου καί χαράς σ' ένα μολημένο καί χωρίς καμιά ζωή τοπίο.

★ Δεν υπάρχει είδος ζώων καί πτηνών που νά μένει άδιάφορο στήν πρόσκληση γιά βοήθεια. Είναι ο αγώνας επιβίωσης γιά τό είδος του.

Καί ο καθένας μας λίγο πολύ κάτι θα ξέρει γ' αυτό. Εκείνων που ζούνε μαζί τους περισσότερα καί ακόμα, πιο πολλά θα μπορούσαν νά μας πούνε οι κυνηγοί καί όλα αυτά από τήν εμπειρία τους, χωρίς νά καταφύγουμε σέ ειδικές μελέτες.

Καί τώρα ας κάνουμε μία σύγκριση με τό τελειότερο δημιούργημα τής φύσης, τόν άνθρωπο. Αλλά με τόν άνθρωπο τον «π ο λ : τ : σ μ έ ν ο» καί μιας ορισμένης ε-

ώρα δεν μπορούμε τίποτε άλλο νά κάνουμε π'ό αποτελεσματικό γιά νά σταματήσουμε αυτό τό ολέθριο Έξεσμά μας από τό παρελθόν προσπαθούμε νά φέρουμε στή μνήμη μας, τέτοιες μέρες θυμήσεσ όμορφες αλλά καί διηγήσεις παλιότερων καί νά τίς εξωτερικεύσουμε, γράφοντά τις. Είναι κι αυτό κάτι, μία ικανοποίηση εσωτερική, ένα χρέος. Καί που έξέρει, έχει ο καιρός γυρίσματα...

Αχολόγαγε ή πλαγιά του χωριού μου από τό τραγούδι πού λεγαν οι ανύπαντρες καί οι παντρεμένες, σάν πηγαιναν νά κόψουν τούφες γιά τα χαλαγούζια, τήν φωτιά τήν τεράστια, που οι φλόγες τής φαίνονταν απ' όλα τα γύρω χωριά Κούρεντα, Βουτσάρά καί μέχρι τα Σέλτσανα τόν Γκρίμποδο τό Δεσποτικό καί τό Εκκλησχωρί.

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2η ΣΕΛ.

Λαογραφικά κείμενα

ΟΙ ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Του κ. ΤΑΣΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ήταν οι αποκριές παλιότερα, ακόμα καί στις μέρες μας, αφορμή γιά μεγάλο Εσφάντωμα. Τότε που τα χωριά μας ήταν πραγματικό μελίσσοι, που δεν υπήρχε σίπι με λιγώτερους από δέκα ή καί παραπάνω νοματέους, τότε, μέχρι καί πριν από 25 τουλάχιστον χρόνια που ο πολύς ο κόσμος δεν είχε φύγει από τα χωριά γιά νά πάει στο χωνευτήρι τής Αθήνας καί τού Πειραιά ή στο εξωτερικό, α-γάλαζε ή ψυχή μικρών καί με-

γάλων με τα μασκαρέματα, τις φωτιές, τα τραγούδια, τό φαγοπότι. Τώρα, θέβαια, που κόπηκε ή αλυσίδα τής διατήρησης καί συνέχισης των όμορφων αποκριάτικων εθίμων, θησαυρός πολύτιμος του λαϊκού μας πολιτισμού, μια καί ή λεγόμενη Εξέλιξη, ή αστική ζωή, ή μετανάστευση, τό ανακάτωμά μας με τους ξένους, μας άπομακρύνει από τις ρίζες μας ε-μείς νοσταλγοί αγιάτρευτοι των παραδόσεών μας, αφού γιά τήν

Παλιά γεγονός του χωριού μας

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

Αυτός λοιπόν ο άνθρωπος μας, κάθεται μπροστά στο καντράν της τηλεόρασης. Έξω από το ανοιχτό παράθυρο του και σε μια απόσταση μόλις πέντε μέτρα κάτω απ' αυτό, ο βιοστής σέρνει σ' αυτόν τον παραμερημένο χώρο μια κοπέλα και ύστερα τη μαχαίρωνει.

Με πνιγμένη τη φωνή το θύμα ζητάει βοήθεια. Ο άνθρωπος μας είναι: τίμπος και ομολογεί πως άκουσε το κάλεσμα.

Την άλλη μέρα ανακαλύπτουν το νεκρό κορμί της. Ο ιατροδικαστής διαπιστώνει ότι το τραύμα δεν ήταν τέτοιο που να φέρει αμέσως το θάνατο.

Πέθανε από εγκαύματα, από αμφοράνι.

Ο άνθρωπος μας, που άκουσε το θύμα να καλεί βοήθεια, αλλά έμεινε προσελμένος στην τηλεόραση, μη φανταστείτε πως είναι: ένα φαντασματικό πλάσμα. Είναι ένα συγχρόνως φασαγιό, αρκετά μεγάλο, που χαρακτηρίζεται στην εγκληματική εποχή. Α Τ Τ Κ Α Π Ο Μ Ι Κ Ι Σ Τ Η Κ Η συμπεριφορά του μοιάζει ένα σοβαρό σφάλμα της κοινωνίας που φτάνει στην αβυσσό και την ανούχη για τα στρατόπεδα, τις σφαγές και την εγκληματική στάση απέναντι στον τρίτο κόσμο.

Σε βράδυ που η συμπεριφορά των συμπεριμένων πολιτισμένων να μη διαφέρει σε τίποτε από κείνη της συμπεριφορά των ληστών, των ελευκάν διαβυνών που γνώρισαν ο πρόνο νοί τους.

◆ Μανιάδες

Τους περιμένουν

Ήταν η βραδιά που μάθαμε για το χαμό του πατέρα. Η κόπο, όπως φωνάζει την Τασούλοβα, γυναικα του Α-ναστάση Σούλα, που κροτούσε σε από τη γενιά του Μπαλαμπάνη, όπως μπειναι στο σπίτι παίρνει στην αγκαλιά της το μαυρό (Χρήστο) βάει μπροστά τ' άλλο δυο μεγαλύτερα παιδιά: κα: χωρίς πρόλογος και εσαυγείς προσάβει: «Αν τέ, απόμε θα μείνεις μαζί μου». Στην Ήπειρο την εποχή αυτή από τη μέρα που παντρεύονταν μια κοπέλα, ποτέ δεν άκουσε το βαρυστικό της όνομα. Έπαιρνε τ' όνομα του άντρα της.

Αν τον λέγανε Νίκο π.χ. η γυναίκα του γινόταν Νικολίνα. του Γιώργου λεγόταν Γιώργη: να κ.λ.π. Στο σπίτι: της έλεγαν, μόνο την κόρη της Κατερίνα, γυναικα —νομιζω πως ο γάμος έγινε αργότερα— της Ζήσης Κέμου. Ο άντρας της Τασούλοβας με τα τρία της αγόρια: Ο Αλέξης (η αργότερα Παπαλέξης που άφησε τις καλύτερες αναμνήσεις για την

κοινωνική του συμπεριφορά) ο Χαράλαμπος και ο Γούλας όπως τον ονομαζόταν. Ο Γούλας, ήταν όλοι τους ταξίδι.

★

Σαν έπεσαν τα Γιάννανα στις 21 του Φλεβάρη 1983, απελευθερώθηκαν οι όμηροι του χωριού και την ίδια μέρα ποδορρόδοιο πήραν το δρόμο του γυρισμού. Στο μύλο κατέβηκε ένα μεγάλο μέρος του χωριού να τους δεχτεί. Τα σκελετωμένα τους πρόσωπα, το βαρύ, αργό και κουρασμένο βήμα έκαναν φανερά τις στερήσεις και τα ψυχικά μαρτύρια που είχαν περάσει. Δεν έβρισκαν ούτε λίγη ψυχική διάθεση για ν' ανταποδώσουν κι ένα ίχνος χαμόγελο.

«Αντέ, πάμε» μου λέει: η γυναίκα που συνοδεύει τον τελευταίο όμηρο, κα: ακολούθησε αναφορίζοντας για το χωριό.

★

Στο σπίτι η μητέρα ήταν σκυμμένη πάνω σ' ένα ρούχο που ήταν απλωμένο μπροστά της περιγύζοντας ένα μπλόμω. Χωρίς να με κοιτάζει ρώτησε: Πήγες κα: σύ; Και το δακρύ της ηπικά πέφτανε πάνω στο ρούχο.

Κανένας μας δεν διατάραξε τη νεκρική σιγή.

Μόνο το μαυρό στην σαρμάνινα (κούνια) του με απελευθερώματα τα χέρια του και α-ναποδύοντάς τα μίλούσε τη δικιά του γλώσσα.

★

Κείνες τις μέρες ήρθε στο χωριό νια ομάδα από οκτώ στρατιώτες Τούρκους. Ήταν όλοι τους από την Ανατολή. Σταματούσαν στη θέση Σκαμνιά και καθόσαν στη ρίζα των σπιτιών των Λοντιών.

Το γεγονός δεδόθηκε χωρίς χρονοτήβη σ' όλο το πυκνοκατοικημένο τότε χωριό. Η πρώτη εκδήλωση από ένα μέρος να πούμε ένα τα σφάζουμε τα παλίσκουλα». Αυτή η απειλή, όπως εκδηλώθηκε σαν πρώτη αντίδραση, από στόμα σε στόμα, πήρε το νόημα πως θα τους σφάζουν. Η διάχυτη απειλή προκάλεσε την ενεργητική αντίδραση των γυναικών. Η γυναίκα αυτή ήταν σαν ανθρώπινος τύπος ενεργητική και με πρωτοβουλία. Ήξερε, με το πρωτόγονο και υγιές κοινωνικό της ένστικτο, να ξεχωρίζει το καλό απ' το κακό και προπαντός να το υπερασπίζεται. Το σπίτι της είναι: σ' ένα χαρακτηριστικό σημείο του χωριού που μοιάζει μ' ένα είδος κέντρο.

Βγαίνοντας απ' την εξώπορτα της αυλής, πέφτει σε μία ομάδα ανδρών που συζητούν σαν με τρόπο επεκτατικό το θέμα των Τούρκων στρατιωτών, επιδοκιμάζοντας την άποψη ότι τα ξεκάνουν το βρωμιάκουλα.

Τότε ήταν που ρίχτηκε πάνω τους σαν ελαστική μπάλα ο Χαράλαμπος και ο Γούλας, όπως τον ονομαζόταν. Ο Γούλας, ήταν όλοι τους ταξίδι.

★

Στο σπίτι της Κιρκικής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

τους αρχηγούς τους, σ' έναν τόπο που όλο τους τον είχαν γνωρίσει ήταν μόνο για να τον μισούν με το ίδιο μίσος που μισούσαν κι αυτοί, και τώρα ανυπεράσπιστοι αφέθηκαν χωρίς έλπιδα σ' ότ' θα φέρει η ώρα.

Και η ώρα δεν άργησε να γνωριστούν με τους χωρικούς, (μετά την πρώτη αντίδραση σαν δυο αδελφάκια που είχαν χάσει).

«Μάνα τους, ήταν η ίδια γη που την ποτίζουν με αίμα και ιδρώτα για να τα καρπώνται οι αγάδες και αυτοί να τρώνε το πικρό ψωμί».

◆ Μια μαρτυρία

Με τη Βαγγελία Κέμου, κόρη του Νικόλα Κέμου και της Παρασκευής του γένους Σούλα, κι αργότερα γυναίκα του Γιώργη Μπακάλη, συναντηθήκαμε μια βραδιά στο σπίτι του Χαράλαμπος Ντάντα και της Χρυσάνθης Μανδίκης γυναικάς του.

Καταγινώσκουμε το γεγονός που εξιστορεί πιο πάνω, πίσω από τέσσερις γενιές περίπου και ύστερα από δυο Παγκόσμιους πολέμους, για να μη προσβάσω τίποτε άλλο, θέλω να έχω μια βεβαίωση να είναι γραμμένη στα Δημοτλόγια της Κοινότητας και έχουν Επαφή με το χωριό (κατοικία κ.λ.π.).

★

Ο πατέρας τους έδωσε και έφρασαν. Φεύγοντας για το χωριό ξανά ευνορήστησαν με το δικό μας σπίτι: και στο σπίτι του Πετσάνα, τότε μπέρδευα τα πράγματα για να βρω το σωστό.

★

Όπως ήταν καθιερωμένο και ακουμπούσαν στον τόλχο έμοιαζαν σαν μια μάδα και ξεχωρίζαν μόνο απ' τα κεφάλια. Αυτή για σολές ήταν τυλιγμένα με κουρέλια. Τα πόδια τους σχεδόν γυμνά και τυλιγμένα με κουρέλια. Είχαν τα κεφάλια ριγμένα σ' ατσίδα τους, με πρόσωπα χλωμά και αδύνατα, χωρίς να κάνουν και τον ελάχιστο σπασμό, σαν μάσκες, σχεδόν νεκρά. Ήταν μια τόσο θλιμμένη εικόνα, σαν κεντρική με τόση δύναμη και σ' αυτό το μέγεθος, που δεν είχε ξαναδεί όμοια της. Ξένοι κα: εγκαταλειμμένοι από

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

ΕΚΚΛΗΣΟΧΩΡΙΤΙΚΟΙ ΚΑΥΜΟΙ

Ερηνιά

«Αχ! Στις Ήπειρο τι κορφές, που φτιάχνουν οι άετοι φωλιές! Ήταν γεμάτες οι πλαγιές με στένες και με φομελιές.

Κι' έκει στους κάμπους τούς μικρούς που γέμιζαν με χαριανούς, με πό σπαρμό τούς θερισμούς ούτε φωνή πιά δεν άκουσε.

Οι δρόμοι δάσωσαν κι' αυτοί, σαν νύχει πέσει κάποιος όργη, δεν γεμάσαν οι' Εκκλησιές Μόνο ή σκέψη Μοναχί.

Μονάχα μέιναν σ'α χωργιά σ'αστά φατιάματα κι' αυτά, άπόμειναν τ'α γερατιά άσάν μάρτυρες γιά τ'α παλιά.

Ήχουσαν οι ρεματιές, άπό τις παιδικές φωνές και γέμισαν οι' Εκκλησιές τις Κυριακές και τις γιορτές.

Ο κόσμος ζούσε πιό φτωχά, άνάμεσα με την ξεγνοιασιά και τώρα δώ στην ξενητιά πίκρες καίμοι και άπονιά.

20-2-84

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΘ. ΣΕΛΛΙΟΣ

ΧΩΡΙΑΝΕ ΚΑΙ ΦΙΛΕ,

Αν δεν λαμβάνεις τ'α «Εκκλησιαστικά Νέα» τηλεφωνήσε μας. Κάποιο λάθος θα ύπαρχε στη διευθύση.

Επίσης αν σου λείπουν περασμένα φύλλα γράψε μας ή' τηλεφωνήσε μας να σου τα στείλουμε

ΔΗΜ. Ζ. ΣΟΥΛΑΣ

Οι αποκρίσεις στην Ήπειρο

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

Το δούμο ξενιτιάς — Ζευγάρια και με δυο μεγάλα παλόνια στα χέρια πήγαιναν στα σπίτια για έλπι και φράζονταν:

Έύλα για τα χαλαυόζια! Έύλα για τα' αποκρίσεις να χορεύουν οι γριές με τις κόκκινες ποδιές.

Οι νεοκωμάρ ξεχωρίζαν από τις θυμωμένες τα έύλα που βάζονταν στα παιδιά κι αυτά, θά ζώνταν τα ανάμεσα στα παλόνια, ο ένας μπροστά κι ο άλλος πίσω, τα κουβαλάσαν στην Κούλα, δηλαδή στην πλατεία του χωριού. Αν καμιά νεοκωμάρ ταινούκουενταν τότε σαν νύχτιανε τα μεγαλύτερα παιδιά πήγαιναν κρατά και εαλάρωναν στην κούλα και λάληθαι την κούλα.

Το απόγευμα, αφού τελειώνουν τα έυλα, οι «παλόνια» στην πλατεία έδινε κι έπαιρνε. Χωριώτικα σε δυο ομάδες τα παιδιά έστησαν σε σχετική απόσταση από τρεις πλακές και προσπούσαν η μία ομάδα να γκριμπίσει τις πλακές της άλλης πετώντας λίθους. Όποια ομάδα κατάφερνε πρώτη να ρίξει τις πλακές, έμειναν καθόλα στην ηττημένη, που ήταν υποχρεωμένη να τους μεταφέρει σε αρκετή απόσταση!

Μετά, έρχιζε η προετοιμασία του μασοκαρεμένα και κάνανε ο λώκλινες αναπαραστάσεις από την κοινωνική ζωή του χωριού

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμορφώσεις, δημιουργούσαν κλίμα ανεπαρόληπτης ψυχικής ευφροσύνης. Πετυχημένη μεταστροφή θυμάμαι έκανε ο χωρικός μου Γιώργος Αγγελής, που ντύονταν με ταμπάρα και κρεμώδες σε απόκριση σημεία κοουδούνι! Πιοτέτερα, όπως μολόγανε οι μεγάλοι συσσυγάνι τον ο παπός μου Νικόλα Ζεργίος με τον Καραλή. Κάποτε

ακόμα δε και τον νόμο με νόφη, γοημπό, κομπόμο και παλόνια. Τα μικρότερα παιδιά πήγαιναν στα όπλα μασοκαρεμένα και οι νεοκωμάρ τους έδιναν αυγά ή γλυκά.

— Το βράδυ της Κυριακής, της Τυροφάνης, παίζανε την «χάνα». Έφραζε η μάνα μας αυγά και περνούσαμε στη μέση από ένα αχινόα. Ένας κρατώντας τα με το σκαλί το γυρίζει στα ανοιχτά στόματα των άλλων και όποιος είχε μεγάλο στόμα και κατάφερνε χωρίς τη βοήθεια των χεριών να το χωρεί, το έφραζε. Δεν έλειπε παν τότε και τα πααλιμάρια, άν τήχαινε το αυγό να είναι μελότο, οπότε η διασκέδαση ήταν μεγαλύτερη.

Κατά τη διάρκεια του βραδυνού τραπέζιου, μασκαρεμένοι χωριανοί έκαναν επισκέψεις στα σπίτια και συμπεριείχαν στο κρασοπότη. Με τα διάφορα αστεία πειράγματα, αλλά και τις πετυχημένες μεταμο

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Η Αδελφότητα Εκκλησιωχωριτών Ιωαννίνων καλεί τα προεδρεία όλων των Παρακαλασιών Αδελφότητων από Κληματιά μέχρι Σαγιάδα σε σύσκεψη με θέμα «ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΑΜΑ», κατά το πρώτο δεκάημερο του Απριλίου.

Σκοπός αυτής είναι η ενεργοποίηση όλων των παραγόντων (αδελφότητων, Κοινοτήτων κ.λπ.). Θα συγκροτηθεί Επιτροπή Παρακαλασιών Σωματείων, η οποία θα κινηθεί προς κάθε κατεύθυνση, για να αποτραπεί η ρύπανση το υποθαλάσσιου από τα λύματα των Ιωαννίνων και τα παρακαλαστικά χοιροστάσια, πτηνοτροφεία κ.λπ.

Παρακαλούνται οι Πρόεδροι να επικοινωνήσουν με τον Πρόεδρο Ζήση Φετάνη στο τηλέφωνο 2798261 από ώρα 08 μέχρι τη 1 μ.μ.

(Εκ της γραμματείας Γραμματείας Αδελφότητας Εκκλησιωχωριτών)

ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΣ

Την Κυριακή 27 - 2 - 83 έχει νε η εκλογή του νέου αντιπροέδρου της Κοινοτικής Εκκλησιωχωριού για την προσεχή τετραετία

Το νεοεκλεγέν Κοινοτικό Συμβούλιο εξέλεξε παμψηφεί αντιπρόεδρο τον πλειοψηφούντα σύμβουλο Απόστολο Γ. Καλόγερο.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Π. Σ. Ε. καλεί τα μέλη της (Αδελφότητες, Σωματεία και Συλλόγους) σε Γενική τακτική Συνέλευση στο κέντρο «ΠΑΡΘΕΝΩΝ» στο Κουκάκι την 13 Μαρτίου 1983, ημέρα Κυριακή και από ώρα 8 π.μ.

Θέματα: 1) Απολογισμός α-περχόμενης Διοίκησης
2) Οικονομικός απολογισμός

και προϋπολογισμός επόμενου έτους.
3) Έγκριση πεπραγμένων.
4) Αρχαιρεσίες για την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Για το Δ. Σ. της Π.Σ.Ε.
Ο Πρόεδρος
Λ. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
Ο Γραμματέας
ΣΠ. ΚΑΡΑΜΟΥΤΣΟΣ

ΑΕΙΜΝΗΣΤΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

Εργατικού και σ' όλα άριστου κληρικού. Μειλίχιος, προσηνής και καταδεχτικός, τίμιος και ευγενής, όπως ήταν, έχαιρε εκτίμησής από το ποιμνίο του. Τίμησε μ' όλη τη σημασία της λέξεως το αξίωμα της ιερωσύνης που κατείχε. Και δεν είναι λίγοι εκείνοι που θυμούνται και μάς περιγράφουν τον εξαιρετικό παπά και άνθρωπο.

«Άριστος σάν δάσκαλος, εξαιρετος σάν παιδαγωγός και άνθρωπος, ένας από τους καλύτερους εκπαιδευτικούς της εποχής του... Έμεις μάθαμε γράμματα παιδί μου, μαζί του... Δεν θα τον ξεχάσουμε.» Έτσι μάς σκιαγράφησε τόν Παπ' Άλξη ο τότε μαθητής του και τώρα γέροντας Δημήτριος Καλογήρου από το Τσαρκακλιάνι.

Ως ιερέας διακρίνονταν για τη γνώση των Εκκλησιαστικών θεμάτων σε βάθος και πλάτος. Καλλιφώνος όπως ήταν σαγήνευε κυριολεκτικά το εκκλησίασμα.

Σε μία κακή μ' αυτόν περίπτωση της ζωής του βρέθηκε Μεγάλη Τρίτη το βράδυ στη Μητρόπολη Ιωαννίνων και έβαλε το τροπάριο της Κασσιανής. Έκανε πολύ μεγάλη εντύπωση σ' όλους τους πιστούς αλλά και στον τότε Δεσπότη Σπυρίδωνα. Τον κάλεσε ο Μητροπολίτης και αφού τον συνεχάρη για το τροπάριο, που έψαλλε τον επανέφερε στο χωριό του.....

Όπως κι άλλοι πολλοί κληρικοί, ιερείς και Δεσποτάδες, ευθύς άμεινσε με την είσοδο των Γερμανών, μηθήκαν στίς αντίστασιακές απελευθερωτικές όμαδες, έτσι και ο Παπ' Άλξης σάν φλογερός πατριώτης που ήταν πήρε ενεργό μέρος στην Έθνική Αντίσταση την περίοδο 1942-1944 σάν καθοδηγητικό στέλεχος του ΕΛΑΣ.

Γέρος πλέον παραιτήθηκε από την υπηρεσία του το 1956.

Η Μητρόπολη Ιωαννίνων για την πολυχρονή και λίαν ευδόκιμη εφημεριακή υπηρεσία του με το έγγραφο της 25/8/56 εξέφρασε προς αυτόν την πλήρη ευαρέσκειά του.

Έζησε τα τελευταία του χρόνια στο χωριό και πέθανε στις 10 Απριλίου 1959 σε ηλικία 75 χρονών. Έπικήδειους εκφώνησαν ο Δημ. Μαντάς, δάσκαλος τότε του χωριού και ο διάδοχός του ιερέας Κων(νος) Πλάτωνας. Και οι δύο όμιλητές εξέφρασαν την προσωπική τους αξιολόγηση και αξίωσαν τον ανδρώποιο, του αγωνιστή και άξιου κληρικού Άλεξανδρου Σούλα. Γράφοντας κι' ενώ τις λίγες αυτές γραμμές σά μνημόσυνο ανάβω με ευλάβεια κερί στη ιερή και σεβάσμια μορφή του.

Χ.Ι.Μ.

Τα 86 χωριά της άλλοτε (επί Τουρμίας) Επαρχίας Κουρέντων

Δημοσιεύουμε με αλφαθητική σειρά τα χωριά που υπάγονταν στην Επαρχία Κουρέντων. Αυτά είναι γνωστά ως Καμποχώρια Γραμμενοχώρια, χωριά της Ζίτσας, χωριά του άνω Καλαμά, χωριά του Κασσιδιάρη και χωριά του Μεγάλου Λόγγου. Τα περισσότερα έχουν μετονομαστεί.

Συνολικά ανέρχονται σε 86 και είναι τα εξής:

1. Αραχωθίτσα
2. Βαγενήπι
3. Βατατόδες
4. Βλαχάτανο
5. Βράδορη
6. Βροντιομένη
7. Βάρδεση
8. Βάνισσα
9. Βελτισία
10. Γαθριοί
11. Γλύζισση
12. Γκρέμπισση
13. Γκρίμποδο - Σέλτσισσα
14. Γραντισοπούλα
15. Γαρίκι
16. Γαρίκοπούλο
17. Γραμμένο
18. Γερομήμη
20. Δολιανά
21. Δραγουμή
22. Δραγοβή
23. Δίσπερη
24. Δελθινάκοπούλο
25. Ζαγόριση
26. Ζαγόρτσα
27. Ζελίστα
28. Ζέλοβα
29. Ζίτσα
30. Ζωριάνου
31. Ζευγάρια
32. Καλοχώρι
33. Κούρεντα
34. Κόντισσα
35. Καρίτσα
36. Κουκλιοί
37. Κρετσούνισσα
38. Κοσλίση
39. Κουτρουλάδες

40. Κοβίλιση
41. Κοκκινόχωμα
42. Λαψίστα Άνω
43. Λαψίστα Κάτω
44. Λιθίνο
45. Λιόκου
46. Λιγοβή
47. Μαζαράκι
48. Μαυρονόρος
49. Μόσιση
50. Μπριάνισσα
51. Μπράια
52. Μπισοδούνι
53. Μπισοδούνουλο
54. Μοσπίνα
55. Μπέρκου
56. Μπουρντάρι
57. Μπουτζαρά
58. Νεχώρι
59. Νεχωρόπουλο
60. Νησί Γιαννίνων
61. Ντόμπρου
62. Πέραμα
63. Περάτη
64. Παγδορά
65. Παγδορίση (Παρακάλαμος Άνω, Κάτω, Ρεπετίτσα)
66. Πρωτόπαπα
67. Πεταάλη - Γιαννίνων
68. Πεταάλη - Κουρέντων
69. Περιλεφτή
70. Ραδοτόβι
71. Ράικου
72. Ριόχοβο
73. Ριζό
74. Σιούτιστα
75. Σούλι Χρηστοθαύρη
76. Σούλι Ντίνου
77. Στρούνι
78. Σταυράκι
79. Σαντοβίτσα
80. Σπήλαιο
81. Τσαρκοβίτσα
82. Τσεργίση
83. Τζιουντίλα
84. Τσιφλικάπουλο
85. Χίνκα
86. Ψήνα

Οι αποκρίες στην Ήπειρο

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗ 2η ΣΕΛ.

γνωστή «κοκοκιά» και το «στε ρναράκι», σαν το σημερινό «δα κτυλίδι», που παίζουν τα παιδιά. Το παιχνίδι αυτό ήταν ένα από τα πιο αγαπητά και όσο σκληρό κι αν γίνονταν, καμιά φορά, ποτέ δεν Εξέφυγε από τα πλαίσια της διασκέδασης.

Τέλος, σε κάθε αποκριάτικο Εξάντημα δεν έλειπε κι ο «βαλμάς». Ένα παιχνίδι λίγο σκληρό και φυσικά αντρικό, βγαλμένο κι αυτό τα χρόνια της τουρκοκρατίας κι έκρυβε μέσα του την καταπίεση του δυνάστη και το μίσος του καταπιεζόμενου. Έμπαίναν όλοι οι άντρες στη γραμμή, ο ένας πίσω από τον άλλο, πισμένοι ο καθένας από τη μέση του μπροστινού ή από την άκρη του σασκιού. Πρώτος συνήθως έμπαίνε ο πιο γεροδεμένος, κρατώντας στα χέρια ένα λουρί.

Αυτός ήταν ο ιδιοκτήτης των αλόγων, ο νοικοκύρης κι αν τον πάμε πιο μακριά, για να βρούμε την αρχή, αυτός ήταν ο δυνάστης. Τελειωνόταν στη γραμμή ήταν ο βαλμάς, που θα πεί βοσκός αλόγων και δεν ήταν άλλος από τον ταλαιπωρημένο τον ραγιά. Όπως ήταν ακίνητοι φώναζε ο αφέντης: Βαλμά βαλμά, και ο βαλμάς απολογιόταν: Ορίστε αφέντη σκατοφάγι!

Πως; πως; έλεγε ο πρώτος και τότε προσπαθούσε να τον χτυπήσει με το λουρί ενώ οι μισοί της ουράς βοηθούσαν με διάφορους ελιγμούς να προστατεύσουν τον βαλμά, οι δε άλλοι μισοί — οι μπροστινοί — βοηθούσαν να πλησιάσει ο πρώτος τον βαλμά. Κατά διαστήματα, σταματούσε ο πρώτος να τον ρωτήσει και μετά από κάθε απάντηση του βαλμά προσπαθούσε και πάλι να τον χτυπήσει. Και οι γυναίκες με τους ηλικιωμένους και τα παιδιά παρακολου-

θούσαν την εξέλιξη του παιχνιδιού, διασκεδάζοντας με τα διάφορα τεχνάσματα των δύο πρωταγωνιστών και φυσικά με τον διάλογο:

— Που τάχισε τ' αλόγα ορέ;
— Κάτω στο Εερολίβαδο!
— Τι τρών τι πίν;
— Τρών, πιν, χέζν και κατράν και πίνε και συ κι' η κυρά σ'

— Ποου τ' ν' έχς τη φοράδα την μπάλια, που την καβαλίκευα και πήγαίνα στα Γιάννα (Γιάννενα);

— Πήγα στο θάλο να την ποτήσω, πετάχτηκη ένας μπάκας, το' έδγαλε τα μάτια κι αυτηνής κι σένα!

— Τι τόκανες το κεφάλι της φοράδας ορέ;

— Τόκανα πατσά, τόφερα να φας και συ κι η κυρά σ'

— Τι έκανες την ουρά της φοράδας ορέ;

— Την έκανα πλεξούδες να τη θαλ' η κυρά σ' στα μαλλιά το!

— Εγώ της είχα πλεξούδες ορέ.

— Τον κακό σου τον καιρό της είχες. Εγώ της έδαλα της φοράδας!

— Τι τόκανες το καπίτρο ορέ;

— Το καπίτρο τόφερα να το βάλω σε σένα να φαίνεσαι σά γαϊδαρός!!!

Και μετά το τρανό Εξάντημα των δύο Σαββατοκύριακων της αποκριάς, άρχισε η Σαρακωστή. Μία νηστεία στέλειωτη για μας τα παιδιά, μα πόση χαρά μας έδινε και μόνο η ακέψη του ερχομού της Πασχαλιάς.

Κάπως έτσι γίνονταν τα χρόνια εκείνα τα καλά να τα καλώ, οι απόκριες στο χωριό μου αλλά και σ' όλα τα ηπειρωτικά χωριά...

ΤΑΣΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Σχολιάζουμε... Έλεύθερα

♦ Ο Γραμματέας

Είναι σ' όλους μας γνωστό ότι ο γραμματέας είναι το δεξιό χέρι του προϊστάμενου και ο κύριος μοχλός για τη διακπαιρσίωση και προώθηση κάθε ζητήματος που αφορά μια υπηρεσία, ή οργανισμό επιχείρηση.

Κι άλλη φορά η στήλη αυτή στο παρελθόν ασχολήθηκε με το θέμα του κοινοτικού γραμματέα του χωριού μας. Η κοινότητα «εξυπηρετήθηκε» από τον Αποστόλου Χαρίλαο, γραμματέα της Χίνκας, με σύμβαση έργου.

Είναι γεγονός ότι ο ανωτέρω γραμματέας είναι ενήμερος στη δουλειά του. Γνωρίζει άριστα τη νομοθεσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παραπαύτα όμως το Εκκλησιωχωριό δεν εξυπηρετείται ηθελά, τα χρόνια μετά την συνταξιοδότηση του Δημητρίου Λέτσου. Κυριότερος λόγος η

μεγάλη απόσταση διαμονής του και η αραγή προσέλευσή του ένεκα των κύριων καθηκόντων του στη μόνιμη θέση του.

Πληροφορηθήκαμε ότι ήδη έχει υποβάλει παραίτηση «αίτη» γραμματέα κάνει ο Ιωάννης Μπαλάφας από το Καλοχώρι. Δεν ξέρουμε αν λύθηκε οριστικά το θέμα του κοινοτικού γραμματέα. Το κοινοτικό Συμβούλιο έχει το λόγο. Εμείς σαν δημότες Εκκλησιωχωριού θέλουμε να εξυπηρετείται ο υ ν τ α : καλά τα συμφέροντα της Κοινότητας και να διευκολύνεται η εγγεγραμμένοι στα Δημοτολόγια χωριανοί σε θέματα οικογενειακής των καταστάσεων.

Γ' αυτό ευχόμεσθε να δοθεί η καλύτερη λύση για το καλό του χωριού μας.

♦ Παρακαλάμιοι Πρόεδροι Κοινοτήτων

«ΣΕΣΤΕ ΤΟΝ ΚΑΛΑΜΑ». «ο Καλαμάς κινδυνεύει», «Εγκλημα σε βάρος του ποταμού Καλαμάς» κι άλλες τέτοιες φωνές διαμαρτυρίας υψώνονται με κάθε μέσο, Τύπο υπομνήματα, ραδιόφωνο για να σωθεί ο ιστορικός θύαμς από το θάνατο.

Όλες όμως αυτές οι φωνές προέρχονται από την Αθήνα από τους ξενιτεμένους και μόνιμους κατοίκους της Αττικής. Θάπρεπε όμως να συμβεί το αντίθετο. Οι διαμαρτυρίες να ξεκινούν πιο έντονες από τους Παρακαλάμιους Προέδρους Κοινοτήτων των οποίων η φωνή εσκαυέται περισσότερο.

Αν εξαρτούσαμε μια σύσκεψη στη Βουτσάρά το Φλεβάρη των 10 από τους 12 Προέδρους από Κληματιά - Βροσύνα που κι αυτή προσκλήθηκε με έγγραφο του Νομάρχη Ιω-

αννίνων καμιά άλλη σοβαρή ενέργεια δεν έγινε μέχρι σήμερα.

Εμείς οι ξενιτεμένοι παρακαλάμιοι ημερώτες είμαστε συμπαράστατες τους. Ας δραστηριοποιηθούν περισσότεροι. Η ευθύνη τους είναι: μεγάλη πάνω στο θέμα του Καλαμά. Απευθυνόμεσθε σ' όλους και ειδικότερα στον δραστήριο πρόεδρο της Λεπτοκαρυάς Φιλιατών για τις παρακαλάμιες από Βροσύνα μέχρι: Σαγιάδα και Βουτσάρια για τις κοινότητες από Κληματιά και Βροσύνα.

Να συγκεντρώσουν τους Προέδρους — συναδέλφους της περιοχής τους για να καταστρώσουν πρόγραμμα ενεργειών προς κάθε κατεύθυνση πριν είναι αργά.

Το έτος 1983 είναι κρίσιμο για τον ποταμό Καλαμά.

♦ Εμείς και η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία

Με την ίδρυση της Π.Σ.Ε. Ελλάδος γεννήθηκε θέμα αντιπροσωπεύσεως της Αδελφότητας μας, όπως και όλων των ηπειρωτικών σωματείων, που επιθυμούν να είναι μέλη της Συνομοσπονδίας. Εμείς αναγνωρίζουμε την Π.Σ.Ε. σαν ανώτατο όργανο των Ηπειρωτών και πιστεύουμε ότι οι σκοποί της είναι σε ευρύτερη έννοια και σκοποί της Αδελφότητάς μας. Γι' αυτό και προσπαθούμε να δίνουμε το παρόν στις εκδηλώσεις και τις τακτικές γενικές συνελεύσεις της αν και αυτή η συμμετοχή επιβαρύνει οικονομικά το Ταμείο της Αδελφότητας (συνδρομή μελών, έκτακτες εισφορές κ.λπ.).

Δεν είναι όμως ξεκαθαρισμένο το θέμα της επίσημης εκπροσώπησης μας στην Π.Σ.Ε.

Σύμφωνα με το υπάρχον ενδεκτικό καταστατικό της Αδελφ. Εκκλησιωχωριτών, την Αδελφότητα εκπροσωπεί ο εκάστοτε Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου (Ο Π ρ ο δ ο ς ο ς ο υ Δ.Σ. εκ π ρ ο σ ω π ε ι το σωματείο ενώπιον των Διοικητικών αρχών εις απώσεως της σχέσεως Άρθρο 14).

Από το πνεύμα του ανωτέρω άρθρου βγαίνει καθαρά το συμπέρασμα ότι το εκάστοτε Δ.Σ. εκπροσωπεί την Αδελφ.

τητα ενώπιον κρατικών Αρχών, Ν.Π.Δ.Δ. οργανισμών - δικτύου Δικαίου, Σωματείων κ.λπ. θεωρούνται λοιπόν άσκοπες οι συζητήσεις περί του «ποιοι και πόσοι» θα πάνε στην Π.Σ.Ε. και ούτε θάπρεπε να γίνει ψηφοφορία στην περασμένη Γενική Συνέλευση για εκλογή αντιπροσώπων. Οι μόνοι που δικαιούνται να αντιπροσωπεύσουν την Αδελφότητα είναι αρχών, οργανισμών, σωματείων κ.λπ. είναι τα έλη του Δ. Συμβουλίου.

Αυτά γνωρίζουν τα θέματα και προβλήματα της. Αυτά κοιτάζουν για να φέρουν σε πέρας το έργο της και τέλος αυτά έχουν την ευθύνη της λειτουργικής δραστηριότητας του σωματείου. Στην επίκαιμη προποσίωση και συμπλήρωση του Καταστατικού μας πρέπει να τακτοποιηθεί οριστικά το θέμα με τροποποίηση του άρθρου 14 ως εξής: «Το σωματείο εκπροσωπείται ενώπιον των Κρατικών Αρχών των Νομικών προσώπων Δημοσίου και ιδιωτικού Δικαίου, των Οργανισμών και των δημοφών βαθμών σωματείων (αδελφότητων, ενώσεων, ομοσπονδιών κλπ) από το εκάστοτε Διοικ. Συμβούλιο με την ακόλουθη σειρά: Πρόεδρος, Γεν. Γραμματέας, Ταμίας, 1ο Μέλος, 2ο Μέλος, 3ο Μέλος».